

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
חמשה עשר

היכל
שלישי

מאמר

מזמור שיר הנוכת הבית

מכ"ק אדמו"ר הזקן
הרב רבי שניאור זלמן מליאדי
(בעל התניא והשו"ע)
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"י

על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וחמש לבריאה

MAAMAR MIZMOR SHIR CHANUKAT HABAYIT

Copyright © 2014 by
KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
Tel. (718) 774-4000 / Fax 774-2718
editor@kehot.com

Order Department:
291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213
(718) 778-0226 / Fax 778-4148
www.kehot.com

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

All rights reserved.

Printed in the United States of America

פתח דבר

לקראת ש"פ מקץ, שבת חנוכה הבעל"ט, הננו מו"ל בזה מאמר ד"ה „מזמור שיר חנוכת הבית“, מאת כ"ק אדמו"ר הזקן.

המאמר נדפס כאן בפעם הראשונה, מתוך כת"י שהגיע לידינו לאחרונה.

*

לתועלת הלומדים ומעיינים באים בשוה"ג מראי מקומות וציונים – נערכו ע"י הרה"ת ר' אלי' שי' מטוסוב, והרה"ת ר' גבריאל שי' שפירא.

מערכת „אוצר החסידים“

ערב חנוכה, ה'תשע"ה,
ברוקלין, ניו.

מזמור י שיר חנוכת הבית לדוד ארוממך ה' כי דלתני כו'. להבין פ' ארוממך, הלא הוא ית' מרומם מעצמו ואין צריך שירוממוהו זולתו כמו המלך? המרומם לבדו כו', וגם ענין לא שמחתי אויבי לי, מהו השייכות למה שקדם אומר כי דלתני כו', וגם להבין פ' דלתני מה שיש בו ב' ענינים הפוכים, הא' ענין רוממות והתנשאות מלשון דלי' כמו דלה' דלה' כו', והב' לשון דלות ושפלות כמו דל ואביון כו'.

הנה כתיב כימי' צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות כו', הענין הוא דארז"ל שאין מזכירים יציאת מצרים לימות המשיח ואיכא מ"ד שיזכירו יציאת מצרים אך שיהי' טפל כו', ויש להבין תחילה ענין יציאת מצרים מה היא, בהיות ידוע עיקר ענין יציאת מצרים הי' ע"י אות ומופת בעשר מכות וקריעת ים סוף וכו', וענין האות והמופת הוא להיות בחי' גילוי אלקות למטה ע"י המופת והוא לאהפכא' חשוכא לנהורא כו', דידוע שע"י הצמצומים וההסתר הידוע נעלם האור האלקי ואינו נגלה כלל רק בבחי' לבושים והסתרים רבים מאד, וכענין אנכי' אר"ד

בס' מאמרי אדה"ז על כתובים ח"א ע' לג שם ג' מאמרים ע"פ מזמור שיר חנוכה, והם קשורים לאיזה מדרושים הנזכרים לעיל, ובס' מאמרי אדה"ז אתהלך-לאוניא ע' קיז, נדפס עוד דרוש קצר ד"ה ארוממך ה' כי דליתני. המאמר נדפס כאן מכת"י 2076 (נה, ב), ומופיע שם עם הכותרת שבפנים.

(2) המלך המרומם לבדו: נוסח ברכת יוצר.
(3) דליתני . . . ב' ענינים הפוכים: ראה גם לקו"ת ברכה צח, ד. ס' מאמרי אדה"ז אתהלך-לאוניא ע' קיז. ס' מאמרי אדה"ז כתובים ח"א ע' מא וע' מג. סה"מ תקס"ח ח"א ע' נו. אוה"ת חנוכה שלג, א. ואתחנן ע' שכא. ברכה ע' אתתקו"ט. אוה"ת על מארז"ל וענינים ע' רח. סה"מ עת"ר ע' רצב.

(4) דלה דלה: שמות ב, יט.
(5) כימי צאתך: מיכה ז, טו.
(6) דארז"ל שאין מזכירים . . . ואיכא מ"ד שיזכירו: ברכות יב, ב.
(7) לאהפכא חשוכא לנהורא: ע"פ זח"א ד, א. ובכ"מ.
(8) אנכי ארד עמך מצרימה: ויגש מו, ד. וראה גמ' מגילה דלקמן.

(1) מזמור שיר חנוכת: תהלים ל, א-ב. מאמר זה נאמר ע"י כ"ק אדמו"ר הזקן בליל ש"פ ויגש שנת תקס"ה, ונרשם בשעתו על ידי כ"ק אדמו"ר האמצעי. הנחה אחרת של המאמר נדפסה בסה"מ תקס"ה ח"א ע' קלב, בכותרת: "בעזרה" ליל ש"ק פ' ויגש על חנוכת הבית" [בסה"מ תקס"ה שם לאחר זה (ע' קמב) נמצא ד"ה ויגש אליו יהודה (שנדפס בנוסח אחר בתו"א ר"פ ויגש), שנאמר ג"כ בקשר לאותה חנוכה הבית].

בלקו"ת ס"פ ברכה (צז, ד) נדפס ד"ה מזמור שיר חנוכת, והוא דרוש אחר מליל א' דחנוכה תקס"ו בחנוכת בית המדרש (ע"ש במ"מ), ושם לאחר זה (צח, ד) נדפס עוד דרוש המתחיל על פסוק זה, והוא מכ' טבת תקס"ז בחנוכת הבית אצל הר"פ רויזעס (שם במ"מ). דרוש שלישי על פסוק מזמור שיר חנוכה נדפס בסה"מ תקס"ה ח"א ע' נו, והוא מאור ליום ב' פ' וישלח תקס"ה (ואליו מציין באוה"ת שמיני (ח"א) ע' רמו: "עיינ מ"ש מזה ע"פ מזמור שיר חנוכת הבית לדוד שלא נדפס בלקו"ת"). הדרוש שלפנינו הוא דרוש רביעי מרבינו הזקן על פסוק זה והוא ג"כ לא נדפס בלקו"ת. וראה עוד

עמך מצרימה כו' ששכינה גלה עמו למצרים בבחי' ירידה גדולה בהסתר וצמצום גדול, וזה נק' חושך כמ"ש ולחושך קרא לילה, וכאשר נהפך חושך זה לאור היינו שהוסר המסך המבדיל ומצומצם ונגלה אז אור האלקי, וזהו בחי' בירורים לברר ולהעלות את החושך ולהאפכא לנהורא כידוע, וזהו ואנכי אעלך גם עלה פי' אותו הארה האלקית דגלוי למצרים שכינה ירדה עמהם כו' תתעלה אח"כ בבחי' עילוי גדול כאשר יהופך החושך לאור ונגלה¹⁴ כבוד ה' ויצא מהסתרו בלבושים המסתירים כו', וזהו עיקר ענין הברורים דהיינו שבתחלה ירד האור ויתלבש ויתעלם בריבוי הצמצומים כדי לברר ולהפך חשוכא לנהורא כו' אחר שיתגלה מן הצמצום החושך כו', וכל עיקר הירידה לצורך עלי' היא והוא בכל ששת ימי המעשה שירדים בחי' אורות עליונים דאצי' לבי"ע ומתלבשים כדי לברר בירורים דרפ"ח ניצוצים שנפלו כו' והי' ע"י ל"ט מלאכות כו' וד"ל. ועד"ז הי' ענין המופתים הנוראים ביציאת מצרים שע"י המופתים הנוראים בעשר מכות וקריעת ים סוף יצא אור האלקי מלבושי ההסתר בדרכי הלבשות הטבע הנק' אלקים¹⁵ שם המצמצם והוא¹⁶ בגימט' הטבע כידוע והוא בחי' גילוי אור א"ס למטה בחושך המסתיר דוקא כו' וכמ"ש ויהי¹⁶ הענין והחושך ויא"ר את הלילה כו' וד"ל.

והנה לע"ל כתי' בלע"י המות לנצח כו', ואת¹⁸ רוח הטומאה אעביר מן הארץ כו' מפני שלא יהי' אז בחי' החושך וצמצום המסתיר כלל וכלל את גילוי אור אלקי, וא"כ לא יהי' מה לברר ולהפוך כלל שהרי יהי' נגלה¹⁹ כבוד ה' וראו כל בשר כו' ואין חושך מחשיך ומסתיר כלל עד שהי' צריך בירור ועילוי כו', וא"כ לא שייך לע"ל ענין האורות והמופתים כלל כי אין המופת אלא לאהפכא חשוכא לנהורא, דהיינו בבחי' גילוי אלקות להאיר את החושך כנ"ל, אבל כשאור אלקי יאיר כמו שהוא בלתי לבוש מסך מבדיל כלל אלא כמו שהוא קודם²⁰ שנברא העולם ונאצל כו' כמ"ש אני²¹ הוי' לא שניתי כו', למה צריך למופת ואות לאהפכא כו' וד"ל. אמנם עכ"ז הוא אומר כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות פי'

14 אלקים שם המצמצם: ראה גם תניא שעהיחזה"א פ"ו.

15 והוא בגימט' הטבע: פרדס שער הנתיבות (שי"ב) פ"ב. תניא שם. ובכ"מ.

16 ויהי הענין והחושך: בשלח יד, כ.

17 בלע המות לנצח: ישעי' כה, ח.

18 ואת רוח הטומאה: זכרי' יג, ב.

19 נגלה כבוד ה': ישעי' מ, ה.

20 קודם שנברא העולם ונאצל: ע"פ לשון

עבוה"ק (להר"מ בן גבאי) חלק היחוד פ"ב.

וראה סה"מ תרמ"ג-ד (הוצאת תשס"ג) ע' שמו

ואילך, ובהמ"מ שם.

21 אני הוי' לא שניתי: מלאכי ג, ו.

9 ולחושך קרא לילה: בראשית א, ה.

10 אעלך גם עלה: המשך הכתוב ויגש שם. וראה תו"א ר"פ שמות.

11 דגלו למצרים שכינה ירדה עמהם: מגילה כט, א.

12 ונגלה כבוד ה': ישעי' מ, ה.

13 והן ע"י ל"ט מלאכות: ראה ע"ח שער

המלכים (שי"א) ספ"ז. ועוד. וראה אוה"ת יתרו

ע' תתקנא ואילך (ד"ה ששת ימים תעבוד).

סה"מ תר"ל ע' רמט ואילך (ד"ה אבות

מלאכות). וראה בהמ"מ בסה"מ תרל"א ח"א ע'

א ואילך. ספר השיחות ה'תשמ"ט ח"ב ע' 567

ואילך.

הגם שבדאי לא יתכן לע"ל האותות והמופתים כימי יציאת מצרים מטעם הנ"ל, אבל אראנו נפלאות למעלה מעלה כמעין ודוגמת הנסים שהי' בימי יציאת מצרים למטה כו'.

והענין יובן עפ"י הקדמה בתחילה להבין הפסוק כי יתרון²² לחכמה כו' כיתרון אור מתוך החושך כו', דמשמעו שהאור יתרבה ממש מחמת החושך דוקא יותר מצד עצמו, וזה פלאי איך החושך הגשמי יאיר את האור בתוס' מרובה משיאיר מצד עצם האור כו', אך הנה ידוע²³ ע"פ יוצר אור ובורא חושך ששרש החושך הגשמי גבוה הרבה מן האור, שהרי נזכר לשון בריא"ה בחשך ולשון יציר"ה באור, וידוע שהבריאה למעלה מן היצירה כו', והענין הוא שבחי' חושך למעלה הוא ענין ההעלם ולא ענין חושך גשמי וכמ"ש יש"ת²⁴ חושך סתרו כו', וכענין שנאמר וחושך²⁵ על פני תהום ואח"כ ויאמר אלקי' יהי אור כו', דבריאיתו²⁶ של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא כו', פי' שבחי' העלם הוא בחי' כח העצמות, וידוע שכל עיקר ענין ההשתלשלות בכלל הוא רק בחי' הגילוי מן ההעלם, דהיינו ע"ד דוגמא הנה יהי²⁷ אור הוא החכמה דאצי' שנאצלה מן המאציל והרי היא באה בבחי' גילוי מבחי' ההעלם שבמאציל, וכאשר האציל אור החכמה את אור החסד וכדומה הוא ג"כ בבחי' גילוי מן ההעלם שבחכמה, ונמצא החכמה הגם שהוא בחי' העלם לחסד הוא בחי' הגילוי בלבד לגבי המאציל כו'. וכן עד"ז בכל פרטיות ההשתלשלות עד רום המעלות אינו אלא בבחי' העלם וגילוי בלבד, ובחי' גילוי שבעליון נעשה העלם לתחתון העלול ממנו ובחי' העלם שבעליון אינו אלא בחי' גילוי לגבי העליון כו', ועד"ז יש בחי' עליות המדריגות בעילוי אחר [עליון] עד עצמות אא"ס שהוא בחי' ההעלם הראשון והקדמון למקור כל ההשתלשלות עו"ע בהעלם וגילוי כו' וד"ל.

והנה כאשר אור החכמה נאצלה במדה מבחי' ההעלם שבמאציל הנק' חושך העליון כמ"ש ישת חושך סתרו וצריך להאיר בה תוס' ההארה, אין זה כ"א כאשר יומשך מבחי' ההעלם והחשך שבבחי' עצמות המאציל תוס' גילוי והמשכה כו', וזהו יתרון האור דחכמה מתוך החשך דוקא דהיינו מסיבת בחי' גילוי של ההעלם הנק' חשך העליון כאשר יאיר לבא לידי גילוי בתוס' אז ממילא יתוסף אור החכמה בכפלי כפליים כו', וכענין הידוע שגם בחי' התחתונה שבעליון הוא כולל כל מה שבתחתון כמו קרסולי²⁸ החיות כנגד כולם כו', וא"כ כאשר ירבה גם

22 יתרון לחכמה: קהלת ב, יג.

23 ידוע ע"פ יוצר אור ובורא חושך: ישעי'

26 דבריאיתו של עולם: שבת עז, ב.

27 יהי אור הוא החכמה: כן מובא בכ"מ

בשם הזהר, וראה זח"א ל, ב. קמה, א. זחי"ב

קסז, א. ובהמ"מ בסה"מ תרצ"ו ע' 63.

28 קרסולי החיות כנגד כולם: חגיגה יג,

24 וראה פע"ח שער הק"ש פ"א (ובמקבילותיו). לקו"ת ואתחנן ח, ד. דרושים ליוה"פ סט, ב. האזינו עג, א. ובכ"מ.

24 ישת חושך סתרו: תהלים יח, יב.

25 וחושך על פני תהום. . ויאמר אלקים: א.

בחי' גילוי של ההעלם הנק' חשך סתרו כו' ממילא יבא תוס' האור בחכמה העלול ממנו כו' וד"ל. ועד"ז יש בחי' עילויים רבים עד אין קץ הכל בבחי' חושך ואור שהוא ענין העלם וגילוי, ולכך נאמר בריא"ה בחושך ויציר"ה באור מטעם שהחשך הוא המקור העצמי שבחי' גילוי האור יבא ממנו בבחי' התפשטות בעלמא כו' וד"ל.

ואמנם סיבת גילוי ההעלם עד רום המעלות אינו אלא מחמת העלאות מ"נ מבחי' הבירורים שלמטה דהיינו לאהפכא חשוכא לנהורא כו' וכנ"ל, והוא ענין ההתהפכות בחי' החשך הגשמי שהוא בחי' הצמצום ומסתיר האור ממש וכמ"ש ולחשך קרא ליל"ה כו' והיא למטה הרבה מן האור, אבל בשרשם למעלה מעלה הנה אדרבה נהפוך הוא שבחי' חשך והעלם הוא למעלה מן האור כנ"ל בענין יוצר אור ובורא חושך כו', ובחי' התהפכות החשך עליון לאור הרי אור בחי' גילוי ההעלם כנ"ל הנה הוא בא רק ע"י התהפכות חשך דלתתא לאור, שידוע דלפי אופן המ"נ כן אופן המ"ד, ועוד מפני ששורש החשך הזה הגשמי הרי הוא הי' לפני האור קודם ההשתלשלות כו' מטעם הנ"ל וד"ל.

וזהו כימי צאתך מארץ מצרים בהתהפכות חשוכא דלתתא לנהורא כו' ע"י אותות ומופתים כנ"ל שהוא ענין הבירורים כו' אראנו נפלאות לע"ל כדוגמת זו למעלה מעלה דהיינו בחי' התהפכות חשוכא לנהורא למעלה דהיינו מבחי' ההעלם לגילוי שיבא בתוס' המשכה כנ"ל, וזהו פי' נפלאות מלשון³¹ כי יפלא ממך כו' שהוא ענין ההסתר וההעלם בבחי' העצמיו' הנק' סתימא דכל סתימיו' שיבא לידי גילוי אור כו' וד"ל. ומ"ש נפלאות לשון רבים הענין הוא כנ"ל דיש כמה רבבות מדריגות בבחי' העלם וגילוי עד רום המעלות בהעלם למעלה מן העלם כו' וכל א' נק' נפלא לגבי שלמטה הימנו כנ"ל וכולם אראנו בבחי' גילוי וד"ל. ולזה הטעם תלה בחי' הגילוי הזה ביציאת מצרים דוקא כי מפני התהפכות חשוכא דלתתא שהי' ביציאת מצרים לפי ערך ממש הי' המשכות מלמעלה מעלה לבא מן ההעלם וחשך העליון לידי גילוי, וזהו כימי צאתך כו' כי הא בהא תליא, והגם שלא שייך ענין אותות ומופתים לע"ל מטעם שלא יהי' אז חשך גשמי כלל, אבל בחי' החשך העליון ישת חשך סתרו יגלה אז לבא מן ההעלם לגילוי והוא בחי' מופת למעלה ולא למטה, וזהו אראנו נפלאות למעלה כמו שהי' הנסים ביציאת מצרים למטה וד"ל.

ובזה יובן מארז"ל דלע"ל³¹ יאמרו הנה אלקינו זה כו', פי' לפי שיהי' אז בחי' גילוי אחר גילוי הנק' זה כמ"ש זה³² אלי כו', דגם בהשגות נשמות הצדיקים לא יהי' אז כמו עכשיו שמשיגים רק בהשתלשלות אלקות כמו שהוא

31) לשון כי יפלא ממך: פ' שופטים יז, ח. 32) דלע"ל יאמרו הנה אלקינו זה: ישעי' וראה רש"י וירא ית, יד. פ' שופטים יז, ח. ועוד. 30) סתימא דכל סתימיו': זח"א מה, א. ועוד. 31) דלע"ל יאמרו הנה אלקינו זה: ישעי' כה, ט. סוף מס' תענית. שמו"ר ספכ"ג. ועוד. 32) זה אלי: בשלח טו, ב.

בעולמות בלבושים כו', אלא ישיגוהו כמו שהוא לפני ההשתלשלות מרומם לבדו כו', והיינו שיאמרו הנה אלקינו זה בבחי' הגילוי של עצמות כו', משא"כ עכשיו שהוא מוסתר כו', ולהיות שיהי' בזה הגילוי של בחי' העלם העצמות כמה מדריגות למעלה מעלה דהיינו בהשגות העלם שלמעלה מהעלם עד רום המעלות כנ"ל, כי לכל צדיק יתגלה לפי ערך בחי' הברורים שלו בהתהפכות חשוכא דלתתא כו' ולכך כאו"א מראה באצבעו כו' וד"ל.

וזקן מזמור שיר חנוכת הבית לדוד, דהנה ענין בית המקדש הי' מכוון לשבתו ית' בבחי' המנוחה דוקא כמ"ש מכון³³ לשבתך פעלת ה' כו' וכתב' בי' זאת³⁴ מנוחת³⁵ עדי עד פה אשב כו', כי המשכן³⁵ הי' רק בחי' דירת עראי כמ"ש ואהי³⁶ מתהלך מאוהל לאוהל כו', ובית המקדש הי' בחי' דירת קבע וכמ"ש כי³⁷ לא באתם עד עתה אל המנוחה כו', והענין יובן ע"ד ההפרש בין ו' ימי המעשה ליום השבת, שהשבת³⁸ ג"כ מעין עוה"ב בחי' מנוחה³⁹ לחיי העולמים כידוע, והענין הוא שבששת ימי המעשה הנה יורדים בחי' אורות עליונים דו"א דאצי' למטה בבי"ע לברר בירורי' דרפ"ח ניצוצים כו' לאהפכא חשוכא לנהורא ומרירא למיתקא כו', והוא ענין עבודה כמ"ש ששת⁴⁰ ימים תעבוד לשון תיקון וברור כו' כידוע וביום הז' שבת להוי' דוקא, דהיינו לאחר שישלים עבודתו למטה בחי' הברורי' לאהפכא חשוכא דלתתא כו', אז לפי ערך זה יהי' בשבת התהפכות חושך עליון לאור בחי' הגילוי מן ההעלם כנ"ל ע"פ כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות כו', והיינו מי⁴¹ שטרח בערב שבת כו', ועד"ז שערך המנוחה תהי' לפי ערך עבודה והיגיעה כו' וד"ל.

ואמנם גם בחי' אראנו נפלאות מן ההעלם כו' בעילוי אחר עילוי בהעלם למעלה מהעלם כנ"ל, גם זאת לעבודה תחשב קצת כענין מארוז⁴² תלמידי חכמים אין להם מנוחה גם בעוה"ב כו', מפני שילכו⁴³ מחיל אל חיל כו' בעילוי אחר עילוי בהשגות אלקות בהשגה אחר השגה בהעלם למעלה מהעלם

37) כי לא באתם עד עתה: פ' ראה יב, ט.

וראה זבחים קט, א.

38) שהשבת ג"כ מעין עוה"ב: ראה מכילתא

תשא לא, יג. לקוטי שיחות ח"ל ע' 125. ושי"נ.

39) מנוחה לחיי העולמים כידוע: ראה סוף מס' תמיד.

40) ששת ימים תעבוד . . . וביום הז': יתרו כ, ט"ו. ואתחנן ה, יג"ד.

41) מי שטרח בערב שבת: ע"ז ג, א.

42) תלמידי חכמים אין להם מנוחה: סוף מס' ברכות. ושי"נ.

43) מחיל אל חיל: תהלים פד, ח.

33) מכוון לשבתך: שם, יז.

34) זאת מנוחת עדי עד פה אשב: תהלים קלב, יד.

35) המשכן הי' רק בחי' דירת עראי: ראה גם תו"א ויגש מג, ד (המאמר דתו"א שם, נאמר בשנת תקס"ה בסמיכות למאמר שלפנינו).

לקוטי שיחות ח"א ע' 177 וע' 182. חט"ז ע' 304. ח"א ע' 149. וראה בהנסמן להלן בסמוך.

36) ואהי מתהלך מאוהל לאוהל: ע"פ שמואל"ב ז, ו. דברי הימים א יז, ה. וראה ב"ר

פס"ו, א. שהש"ר פ"א, טז (ג). זח"ב רמז, א. רמב"ן שמות טז, כא.

כנ"ל ע"פ כי הנה אלקינו זהו כו', אבל מה ששבת הוא מנוחה לחיי עולמים כו' היינו מנוחה ממש, והוא כמו שיהי' באלף השביעי שלא יהי' אז בחי' עליות כלל מפני שענין העליות באות מסיבת הבירורים כמ"ש כימי צאתך כו' כנ"ל, אבל כשיהי' בחי' הגילוי מהעלם העצמות מבלתי סיבת ההעלאות מ"ן כלל א"צ לבחי' עליות כדי להיות אח"כ בבחי' ירידה להיות גילוי ההעלם כו', כי יהי' אז בחי' הגילוי מצד עצמותו ית' בלבד, וזהו פי' מנוחה לחיי העולמים, שגם בחי' חיי כל עולמים נק' נפלאות בבחי' ההעלם יהי' להם מנוחה שלא יצטרכו לבא בבחי' עליות תחלה כו' וד"ל.

וקצת מעין זה הי' בזמן בית המקדש שאמר זאת מנוחת"י עדי עד כו', וכן גם עכשיו בכל שבת יש קצת מעין ההארט בחי' מנוח"ה זו כו', ועליה אמר דוד מזמור שיר חנוכת הבי"ת כו', פי' שיהי' בבחי' מנוח"ה לחיי העולמים כמו שיהי' לע"ל באלף השביעי, ורצה שיתקיים הבנין עולמות, אעפ"י שהשיב לרוח הקודש שעתידי להחריב, עכ"ז הוא עשה את שלו ואמר מזמור שיר עליו שיהי' במדריגה הגבוה שלע"ל בבחי' מנוח"ה לחיי עולמים כנ"ל, ולכך אעפ"י שהוא לא בנה את בית המקדש רק שלמה בנו, אמר מזמור זה דרך תפילה לעתיד מפני שהוא הכניע את כל האומות כבר כמ"ש בשירה שלו תכריע"י קמי תחתי כו' יפלו תחת רגלי כו' והוא לאהפכא חשוכא כו' וכנ"ל, ובימי שלמה צריך להיות המנוח"ה לכך התפלל שיהי' כמו לעתיד וד"ל.

וזהו ארוממך הוי' כו', כי הנה אין לך כל בחי' התהוות דבר מעילה לעילה מאין ליש באב"ע שאינו אלא ע"י שם הוי' דוקא כידוע, מפני שאותיות דשם הוי' יה"ו כו' המה מורים איכות אופן המשכה מאין כו' הוא בתחילה צ"ל בחי' הצמצום בעצמות המשפיע והוא כמו בחי' נקודה בעלמא דיו"ד כו', ואח"כ מתפשטת ההארה עד שיהי' בבחי' אורך ורוחב כו' והוא צורת הה"א כו', ואח"כ ההמשכה לעלול ממש מלמעלה כו', ונמצא שכל ההשפעה הנשפעת ונמשך למטה, לגבי משפיע אינו אלא ביו"ד נקודה חדא כו', וזה הכלל הוא בכל ההשתלשלות מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין אפי' מד' יסודות הגשמי, כידוע מארז"ל שאין"י לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה כו' גם הוא ע"י אותיות שם הוי' כו', אבל ענין ארוממך הוי' שבחי' שם הוי' מתרומם כמו שהוא למעלה מעלה מהשתלשלות דאב"ע כו' היינו כמו שבחי' נקודות היו"ד הוא בבחי' ביטול והתכללות בעצמות המשפיע כנ"ל עד שאינו תופס מקום כלל וכלל כי אין עד"ז יש ג"כ כל בחי' הוי' בבחי' עצמות המשפיע דהיינו בבחי' רוממות והתנשאות עצמות שלמעלה מגדר השפיע והמשכה מאין ליש כו', והוא ענין אראנו נפלאות הנ"ל שהוא בבחי' גילוי ההעלם העצמות שהוא למעלה מעלה מהשתלשלות כנ"ל, וגם הוא לא יבא לידי גילוי כ"א ע"י בחי' אותיות דשם הוי', כי אין לך בחי' גילוי אור כ"א ע"י שם הוי'

(44) תכריע קמי תחתי יפלו תחת רגלי : (45) שאין לך עשב: ב"ר פ"י, ו. ובכ"מ. שמואלב כב, לט"מ. תהלים ית, לט"מ.

מאמר מזמור שיר חנוכת הבית לדוד יא

דוקא מעטס הנ"ל, אך בחי' הוי' זו היא בבחי' הרוממות וההתנשאות דעצמות ההעלם הנק' נפלאות' מלשון⁴⁶ כי יפלא כו' שהוא בחי' סתימ' דכל סתימין כנ"ל, וזהו ארוממך הוי' כו' וד"ל.

ויובן זה יותר בפסוק וירא⁴⁷ ישראל את היד הגדולה כו', וידוע דיד זה היינו בחי' ה' גבורות דה' אצבעות דהיינו הגבו' דנוק' הנק' מל' דאצי', והענין הוא דמדת המל' היא המתפשטת להיות ראש לשועלים כו' ונק' דינ"א⁴⁸ דמלכות"א להנהיגות העולמות בצמצום והמשכות כפי המדה של מלכות, ומדה זו כללותה הוא בבחי' ה"ג דאצבעות היד, עד"מ היד הגשמי שכללות שפעה יתחלק בה' אצבעות שלה כמ"כ כתיב אף⁴⁹ יד"י יסדה ארץ כו' ונחלק לה' גבורות לצמצם כל שפע כו' וכמ"ש במ"א, ואמנם בגופו של היד העליון אין צמצום כלל ולכך נק' היד הגדולה והוא ענין עצמות מדות המל' כו' שהתפשטותה בכלתי הארה מוגבלת כלל כפי רוממות המלך כו', ונק'⁵⁰ ג"כ מטרוניתא או אימא תתאה כו', אך הגם שלגבי הנבראים היא בבחי' הרוממות וההתפשטות בכלתי גבול כו', אבל לגבי עצמות האצי' אזעירת גרמה ואתעבידת רק נקודה חדא כמ"ש בזוהר⁵¹ ע"פ שחור"ה אני ונאוה כו', ונק' לחמ"א⁵² עני' כו' כמ"ש תפילה⁵³ לעני כו' והוא מטעם הנ"ל דענין השפע למטה כבר הוא בבחי' הירידה והשפלות, אבל לגבי העצמות אין לה ערך כלל ולכך צ"ל בחי' צמצום היו"ד קודם השפע כו' וד"ל.

וזהו אשר עשה הוי' במצריים פי' גם במצרים בהתהוות השפע לשרים של מטה די' כתרין דנוג"ה צ"ל ע"י שם הוי', אך לישראל נגלה בחי' הרוממות דשם הוי' והוא ענין היד הגדולה אשר עשה לשם הוי' כנ"ל, אך לא הי' בחי' הרוממות כ"א ע"י צמצום ושפלות בתחילה להיות רק נקודה חדא בבחי' ביטול והתכללות כמ"ש באסת"ר ותבך⁵⁴ ותפול לפי רגליו כו' כידוע.

וזהו ארוממך כי דלתנ"י, פי' דלתני יש בו ב' פירושים, הא' לשון הגבהה והב' לשון דלות כנ"ל, והכל ענין א' הוא כי שניהם כא' באים, דלפי שנעשית המל' בבחי' ביטול בתחילה כנקודה חדא כנ"ל בבחי' הדלות והשפלות מזה נתרומם אח"כ להיות בבחי' היד הגדולה כו' להיות ראש לשועלים בהמשכות

46) מלשון כי יפלא: ראה לעיל פסקא ד"ה וזהו כימי צאתך.
47) וירא ישראל: בשלח יד, לא.
48) דינא דמלכותא: ע"פ גיטין י, ב. וש"נ.
49) אף ידי יסדה ארץ: ישעי' מה, יג.
50) ונק' ג"כ מטרוניתא ואימא תתאה : במקומות רבים בזוהר, ראה ח"ג סט, א (מטרוניתא) ועוד. ח"א נ, א (אימא תתאה) ועוד. וראה תניא רפנ"ב. אגה"ק סכ"ה (קלט),

(א). לקו"ת שה"ש יח, ב (ובמ"מ שם).
51) בזוהר ע"פ שחורה אני ונאווה: שה"ש א, ה. זח"ג קצא, א.
52) לחמא עניי: נוסח ההגדה. וראה פע"ח שער חגהמ"צ פ"ז. ובכ"מ.
53) תפילה לעני: תהלים קב, א.
54) ותבך ותפול לפני רגליו: ע"פ אסתר ח, ג. וראה במ"מ בס' שער האמונה לאדהאמ"צ כד, ב.

והשפעות בכלתי גבול כמ"ש היש⁵⁵ מספר לגדודיו כו', וכן עלמות⁵⁶ אין מספר כו' וד"ל, וזהו הטעם לרוממות דשם הוי' כנ"ל מפני שדלתני בתחילה בבחי' נקודא חדא כו', וגם⁵⁷ לשון דלתני יש בו ענין הלידה, כי אותיות דלתני הוא ג"כ לדתני כו', והוא כי ענין הלידה הוא ענין ההתגלות מן ההעלם שהי' הולד טמון ומכוסה בבטן אימא כו', כמ"כ בחי' הגילוי מן ההעלם דאראניו נפלאות הנ"ל שהוא ענין ארוממ"ך הוי' כנ"ל נק' בשם לידה כו', וכמה מיני לידה יש בבחי' גילוי אחר גילוי מההעלם שלמעלה מההעלם כנ"ל, ולכך נאמר דלתני בענין ריבוי הלידות כנ"ל, שהרי מבואר למעלה דלפי ערך הביורורים מרפ"ח ניצוצי מחשוכא להנורא כו', כמ"כ עד"ו יתרון האור יבא מן החושך העליון דישת חושך סתרו כנ"ל, והיינו ממש כמשל הלידה שהזרע תסרח בתחילה ואח"כ יתהווה ממנו ולד כו', וכן גרעין הנזרע בארץ שצריכה הגרעין להיות נרקב בתחילה להיות אין ואפס כו' ואח"כ מצמיח, כמ"כ הנמשל יובן למעלה שכל בחי' עליות בעילוי אחר עילוי הנ"ל היינו כמו בחי' זריעה כו', שהרי בא לבחי' הביטול וההתכללות בבחי' נקודא חדא כנ"ל, ואח"כ דוקא יהי' בחי' הגילוי מן ההעלם שהוא ענין הלידה וד"ל, וזהו הטעם ג"כ שגם דוד ע"ה לא אמר מזמור זה רק אחר שכבש כל המלחמות לאהפכא חשוכא כו' כנ"ל ואח"כ בימי שלמה קיימא סיהרא באשלמותא בבחי' מילוי הלבנה ואז לדתני דוקא בבחי' ההתגלות מן ההעלם וד"ל, והוא בבחי' המנוחה ג"כ כנ"ל וד"ל.

ובזה יובן יותר הפסוק כימי צאתך מארץ מצרים כו' למה אמר כימי ולא אמר כעת וכו', אך ידוע דכצ"ל⁵⁸ ימיניו עלי ארץ כו' כמ"ש ימי"ם⁵⁹ יוצרו כו' וכל יום מבררת הנפש אלקית ביורורים חדשים מרפ"ח כו', וכמארז"ל בכל"ו יום חייב אדם לצאת ממצרים כו' והיינו כימ"י צאתך כפי ריבוי הימים שמבררים בני"י את עץ הדעת טוב ורע הנק' חושך גשמי כנ"ל במס"נ דוקא שהוא כמשל הזריעה כנ"ל, כן לפי ערך זה אראניו נפלאות לע"ל בבחי' הלידה וההתגלות ולא יותר וד"ל.

וזקן ולא שמחתי אויבי לי, דהנה בכל בחי' גילוי אור מן ההעלם יש בחי' התפעלות גדולה בשמחה דוקא כמ"ש ליהודים⁶⁰ היתה אורה ושמחה כו', והוא מטעם שענין השמחה הוא ג"כ בבחי' הגילוי מן ההעלם כמ"ש במ"א שע"י השמחה יתגלה האדם בכל לבבו הנעלם כו', וע"כ גם בבחי' הגילוי יהי' אור התפעלות השמחה כי הכל ענין א' הוא וד"ל, אמנם יש ב' מיני שמחות, הא' כאשר יכניע האדם את שונאו וכדומה כמו שעשה⁶² ינאי המלך שמחת סעודה

60 בכל יום חייב: ע"פ פסחים קטז, ב. וראה לשון התניא רפמ"ז.

61 ליהודים היתה אורה ושמחה: אסתר ה, טז.

62 שעשה ינאי המלך: קידושין טו, א.

55 היש מספר לגדודיו: איוב כה, ג.

56 עלמות אין מספר: שה"ש ו, ח.

57 וגם לשון דליתני: ראה לעיל במ"מ

58 לתחילת המאמר, פיסקא: דליתני.

58 דכצל ימינו עלי ארץ: איוב ה, ט.

59 ימים יוצרו: תהלים קלט, טז.

מאמר מזמור שיר חנוכת הבית לדוד

יג

כשכבש המלחמות, וכמ"כ מסיבות דבר הרחוק שנתקרב ונהפך אויב לאוהב וכדומה תהי' השמחה נפלאה כידוע, והב' שמחה הבאה מצד עצמות האדם ולא מסיבת דבר זולתו כלל, כמו כאשר ישמח האדם כאשר המציא שכל חדש ונפלא וכיוצא עד שתאיר פניו מרוב השמחה כענין⁶⁵ ר' אבהו שמצא תוספתא חדתא כו' וכמ"ש חכמת⁶⁶ אדם תאיר פניו כו', והוא מפני שבא כח ההעלם לגילוי מבעצמותו של אדם והרי מזה בא ונמשך תענוג גדול ושמחה גדולה ביתר שאת משמחה הבאה מסיבת זולתו, ואין ערך ביניהם כלל וכלל הגם ששניהם מסיבת יציאת ההעלם לגילוי, אבל אינו דומה בחי' גילוי עצמותו כו' וד"ל.

והנמשל מכל זה יובן למעלה בהיות מבואר למעלה ע"פ אראנ"ו שהוא בחי' גילוי ההעלם העצמות והוא בחי' הוי' שברוממות עצמות א"ס ב"ה כנ"ל, והשמחה שמסתעף מזה הגילוי הוא בחי' שמחה עצמות דהיינו מצד עצמות אלקות ולא מסיבת דבר מה זולתו כלל, וזהו כעין ודוגמת השמחה של מחול שיעשו הצדיקים לע"ל וכא"ו מראה באצבע לומר הנה אלקינו זה כו' וכנ"ל, והיינו מה שאנו אומרים וישמחו⁶⁷ ב"ך כו', כך דוקא מצד עצמות ההעלם כש בא לידי גילוי אור כמו כש אראנ"ו נפלאות לע"ל כו', אבל כל ימי הגלות הוא רק זמן בחי' הבריורים דרפ"ח כו' לאהפכא חשוכא דלתתא כו' וכנ"ל שאינו אלא כדמיון כיבוש המלחמות כנ"ל עד שגם השמחה המסתעפת מזה אינה בחי' שמחה עצמית דהיינו מצד עצמות א"ס בלבד אלא כמו עד"מ הנ"ל מסיבות דבר רחוק שנתקרב, וכמו הכנעת האויבים וכדומה שהוא בא מסיבת דבר נפרד מעצמותו ית', וזהו ולא שמחת אויבי לי, שלע"ל דארוממ"ך הוי' בבחי' הרוממות של עצמות ההעלם להראות נפלאות ה' כנ"ל לא תהי' השמחה עליונה מצד בחי' הבריורים דאויבים המה היכלות הנוג"ה לאהפכא חשוכא לנהורא כו', אלא תהי' השמחה עליונה מצד עצמותה ממש מטעם הנ"ל וד"ל. ובהו יובן מ"ש ויעלצו⁶⁸ כך אוהבי שמך וסמוך לי' כצינה רצון תעטרנו כו', לפי שהשמחה הזאת הבאה מצד עצמותו ית' הרי הוא בא ונמשך מבחי' המקיפים עליונים, וזהו כצינה רצון תעטרנו⁶⁹ בבחי' מקיף כשהו באים לידי גילוי כנ"ל ע"פ אראנ"ו נפלאות כו' וד"ל.

ובכל הנ"ל יובן הפסוק אזי⁷⁰ תתענג על הוי' והרכבתיך על במתי ארץ כו', דהנה כל בחי' תענוג ושמחה אינו אלא מבחי' הגילוי דוקא כנ"ל, וכמשל הנראה בחוש שכל דבר שכל שאיננו מושג ממש בהשגת לא יקבל האדם ממנו שום תענוג כלל, ועיקר התענוג הוא כשמשגיג אותו בטוב בבחי' גילוי ממש כו', ומבוואר למעלה ענין ההפרש בין ימות החול לשבת דבשבת יש בחי' מנוחה לחיי העולמים

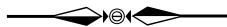
63 ר' אבהו שמצא תוספתא חדתא: ע"פ ירושלמי שבת פ"ח ה"א. ועוד. וראה במ"מ

66 ויעלצו בך אוהבי שמך . . כצינה רצון: תהלים ה, יב"ג.

64 חכמת אדם תאיר פניו: קהלת ה, א. 67 אז תתענג: ישעי' נח, יד.

דהיינו מה שיהי' לע"ל למעלה מן ההשתלשלות דאבי"ע כנ"ל, וזהו אז דוקא ביום שכולא שבת וקצת מעין זה בכל שבת תתענג על הוי' למעלה מבחי' שם הוי' הבא בהשתלשלות מעילה לעילה כנ"ל, אלא התענוג יהי' בבחי' הוי' דאראנ"ו נפלאות שלמעלה מן ההשתלשלות כנ"ל וד"ל, וגם יש לפרש זה בבחי' המנוחה ממש שלמעלה גם מבחי' אראנו נפלאות וכנ"ל וזהו ע"ל הוי' ממש וד"ל.

והרכבתיך על במתי ארץ פי' במתי ארץ היינו עד"מ גובה הארץ הגשמי שיש בחי' רוממות והתנשאות במקום מיוחד בכדור הארץ העולה במעלות הגובה מבכל שטח כדור הארץ ונק' במתי ארץ כו', כך למעלה בבחי' הארץ העליונה הנק' מל' דאצי' יש בה בחי' הרוממות וההתנשאות מכל מה שתחתיה כו', והוא כמו בחי' היד הגדולה הנ"ל שמתפשט עד אין קץ ושיעור כו', וכידוע דכל עילה ועלול הרי בחי' התחונה שבעילה כולל כל מה שבעלול עד שגם קצת התוספת ההארה מבחי' העילה יהי' כנגד כל מה שבעלול כפי שנים ושלשה כנ"ל, וכענין קרסולי החיות כנגד כולן כו' ראשי החיות כנגד כולן כו' וכמ"ש במ"א, וא"כ בחי' היד הגדולה כוללת כל מה שתחתיה בכפלי כפליים באין שיעור כלל כו' וד"ל, ואמנם הנה מבואר למעלה דלגבי האצי' עצמו היא רק נקודא חדא בתחילה ואח"כ תתפשט כ"כ להקראות בשם היד הגדולה דינא דמלכותא דינא כו', וזהו והרכבתיך על במתי ארץ דהיינו כאשר תעלה המלכות בכל שבת מעין שבת שכולו שיהי' לע"ל כנ"ל, הרי בחי' במתי ארץ שהוא היד הגדולה כו' יעלה ויבא להכלל למעלה בבחי' ביטול והתכללות כנקודא חדא בלבד כנ"ל דאזעירת גרמה כו', והיינו והרכבתיך להיות למעלה מבחי' במתי ארץ, כי בחי' הביטול וההתכללות לגבי האצי' הוא הרבה יותר גבוה במדריגה בכפלי כפליים ממה שהמל' מתפשטת אח"כ להקראות יד הגדולה כו' מטעם הנ"ל בכל עילה ועלול כענין קרסולי החיות כו', וכמ"ש במ"א⁶⁸ ע"פ המלאך הגואל כו' כמאמר הזוהר דשכינתא אקרי מלאך ה' בלבד כד איהי שליחא מאו"א כו' וד"ל, וטעם סמיכות ענין זה דוהרכבתיך על במתי ארץ לאז תתענג על ה' כו' מובן ממילא עפ"י כל הנ"ל וד"ל, וגם יובן עד"מ אימת המלך על אנשי המדינה שאינה אלא מרחוק אבל מקרוב לפני המלך הם עומדים בבחי' ביטול לגמרי למעלה מבחי' אימה כו', וכמ"כ זיעתז"ם של חיות הקודש מצד האימה דמדת רוממות והתנשאות מל' דאצי' הוא בימות החול, אבל בשבת יבוא ויעלה בחי' המל' להיות בבחי' נקודא חדא כו' כנ"ל והוא למעלה מבחי' הרוממות כו', וזהו המרומ"ם לבדו מבילתי שצריך שירוממוה"ו מלמטה כנ"ל וד"ל, והוא היפך ענין ארוממך כו' והיינו כמו שיהי' לע"ל מנוח"ה ממ"ש כנ"ל וד"ל.

68 במ"א ע"פ המלאך הגואל כו' כמאמר (לאדהאמ"צ) קמו, ג.

69 זיעתן של חיות הקודש: חגיגה יג, ב.

הזוהר: זח"ג קפו, א. סה"מ תקס"ב ח"ב ע' תפד ואילך, תפט ואילך. וראה גם ביאה"ז

לזכות

החתן התי' **מנחם מענדל** שי' **בעגון**
והכלה מרת **חי' מושקא** שתחי' **ברוק**
לרגל בואם בקשרי שידוכין בשעה טובה ומוצלחת
יום הבהיר וא"ו כסלו, ה'תשע"ה

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' **שמואל אשר** וזוגתו מרת **ראשא זעלדא** שיחיו **בעגון**
הרה"ת ר' **חיים שאול** וזוגתו מרת **בלומא גיטל** שיחיו **ברוק**

ולזכות זקניהם

הרה"ת ר' **צבי ארי'** וזוגתו מרת **רבקה בלימא** שיחיו **בעגון**
הרה"ת ר' **יונה** וזוגתו מרת **דבורה** שיחיו **לבנהרץ**
הרה"ח ר' **משה לוי** וזוגתו מרת **טויבע ברכה** שיחיו **רובינשטיין**